

JEREMIA

17-20

Juda's ontrouw, Gods voorwaardelijke beloften en het lijden van Jeremia.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jeremia/17-20

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Waarom Jeremia niet mocht trouwen	2 min	4
2	De nieuwe uittocht en de bevrijding door Christus	2 min	5
3	Juda's zonde staat diep ingegrift	2 min	6
4	Eeuwig vuur als beeld van Gods oordeel	4 min	7
5	Vertrouwen op mensen maakt onvruchtbaar	2 min	9
6	Vertrouwen op God en vrucht dragen	3 min	11
7	Het bedrieglijke hart en onrechtmatige rijkdom	4 min	13
8	Namen in de aarde en Jeremia's gebed	4 min	15
9	De sabbatsboodschap bij de stadspoorten	3 min	18
10	De sabbat als teken van verbondstrouw	2 min	20
11	Het oordeel over de stad in de woorden van Amos	3 min	22
12	God als pottenbakker en Israël als klei	2 min	24
13	Gods beloften en dreigementen zijn voorwaardelijk	5 min	25
14	Juda weigert zich te bekeren	3 min	28

15	Gods leiding door wet, profetie en wijsheid	5 min	30
16	Jeremia bidt om oordeel over zijn vervolgers	3 min	32
17	Kinderoffers en oordeel in het dal van Hinnom	3 min	34
18	Belegering, hongersnood en het eten van kinderen	3 min	37
19	De gebroken kruik als teken van verwoesting	2 min	39
20	Jeruzalem wordt onrein zoals Tofet	3 min	40
21	Pashur straft Jeremia en krijgt zelf het oordeel	3 min	41
22	Gods woord brandt in Jeremia's beenderen	3 min	43
23	Bedreigd door mensen, beschermd door God	2 min	45
24	Jeremia vervloekt zijn geboortedag	3 min	47
	Om verder te lezen		48

1

Waarom Jeremia niet mocht trouwen

De vorige keer hebben we Jeremia 16 behandeld. Daar kreeg hij van God te horen dat hij niet moest trouwen en geen kinderen moest krijgen in het land Juda of in de stad Jeruzalem, omdat degenen die vrouwen en kinderen hadden, hen zouden verliezen. De inwoners van Jeruzalem zouden op gruwelijke wijze sterven door de Babylonische inval die op komst was, en dat zou Jeremia bespaard blijven. Het lijkt heel sterk op wat Jezus zei toen Hij sprak over de verwoesting van Jeruzalem die na Zijn tijd zou komen. Hij zei:

want zie, er komen dagen waarin men zal zeggen: Zalig zijn de onvruchtbaren en de buiken die niet gebaard hebben, en de borsten die niet gezoogd hebben.

LUKAS 23:29

vanwege de grote ontredde-ning, het grote verdriet dat ouders zou overkomen wanneer ze zagen hoe hun kinderen die verschrikkingen van oorlog en hongersnood enzovoort moesten doorstaan.

Dat zou Jeremia bespaard blijven. Dat hij niet trouwde, maakte deel uit van zijn boodschap. Zijn boodschap was dat er zulke verschrikkelijke dingen over Jeruzalem zouden komen, dat hij geen gezinsleden van hem daaraan zou blootstellen. Hij zou niet trouwen. Er was nog een reden waarom hij te horen kreeg dat hij niet moest trouwen, in hoofdstuk 16, vers 8: het zou ongepast zijn om zich te verheugen zoals je dat op je bruiloft doet. Je kunt niet trouwen zonder je te verheugen. Het is een feest. Maar dit was geen tijd voor feesten in Jeruzalem. Dit was een tijd om te rouwen enzovoort, dus hij moest geen dingen doen die feestelijk zouden zijn.

Zijn weigering om zelf een bruiloft te houden, zou een zinnebeeld zijn van het feit dat binnenkort uit Jeruzalem elke stem van vreugde, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid zou verdwijnen. Dat wil zeggen: niet alleen zou Jeremia niet

trouwen, maar niemand zou meer trouwen, omdat de stad ontvolkt en verwoest zou worden.

2

De nieuwe uittocht en de bevrijding door Christus

Tegen het einde van hoofdstuk 16 staat een messiaanse passage waarin hij spreekt over de tijd die zou komen waarin ze niet langer zouden zeggen:

Daarom, zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat er niet meer gezegd zal worden: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land Egypte geleid heeft,

JEREMIA 16:14

maar, zoals vers 14 en 15 zeggen, zouden ze zeggen:

maar: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land in het noorden en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had, geleid heeft. Ik zal hen terugbrengen in hun land, dat Ik hun vaders gegeven heb.

JEREMIA 16:15

Dit verwijst naar het feit dat de terugkeer van de ballingen uit Babylon op zichzelf een levendiger herinnering zou zijn aan Gods bevrijding van Zijn volk dan de bevrijding uit Egypte bij de uittocht. Toch zijn die allebei voorafbeeldingen van de messiaanse bevrijding. Het gaat dus over een tijd waarin het behoud door Christus en het feit dat Hij ons uit alle volken bij Zich verzamelt, de herinnering aan de uittocht zouden vervangen. Zoals de traditionele viering van het Pascha dus een herinnering was aan de uittocht en aan God Die hen uit Egypte bevrijdde, zou die vervangen worden door iets dat het messiaanse behoud herdenkt.

Dat is wat Jezus bedoelde toen Hij zei:

Vanaf nu, als jullie dit doen — dat wil zeggen: wanneer jullie het Pascha vieren — doen jullie dat om aan Mij te denken.

Hij stelt de uittocht nu dus in de schaduw. Zijn behoud, de uittocht die Hij in Jeruzalem tot stand brengt, stelt de uittocht uit de dagen van Mozes in de schaduw. Dat is een vervulling van deze profetie in hoofdstuk 16. Hoofdstuk 16, vers 19 vermeldt dat ook de heidenen zouden binnenkomen. We weten dus dat we het over de messiaanse tijd hebben.

3

Juda's zonde staat diep ingegrift

Maar in hoofdstuk 17 zegt hij:

De zonde van Juda is opgeschreven met een stift van ijzer, met een punt van diamant ingegrift op de schrijftafel van hun hart en op de hoorns van uw altaren.

JEREMIA 17:1

Met andere woorden, met zo'n harde schrijfstift kun je heel diep in harde steen kerven. Daardoor staat het er tamelijk blijvend in gegrift, dat is wat hij zegt. Hun zonde staat er blijvend in gegrift. Ze zijn door hun zonde bevestigd op een manier die niet met zeep kan worden gereinigd, zei hij eerder, en zelfs niet met loog. Nu zegt hij hetzelfde op een iets andere manier: het is niet zozeer een vlek, maar een ingegrift verslag van hun misdaden, diep erin geschreven. Dat kan uiteraard niet worden uitgewist.

Zoals zij aan hun kinderen denken, denken zij aan hun altaren en hun gewijde palen, bij bladerrijke bomen, op de hoge heuvels.

JEREMIA 17:2

Bedenk dat deze altaren niet de altaren in de tempel in Jeruzalem zijn die God door Mozes heeft voorgeschreven. Dit zijn de altaren op de hoogten waar offers worden gebracht aan de Kanaänitische godheden.

Mijn berg in het veld, uw vermogen, al uw schatten, zal Ik als buit geven — uw hoogten vanwege de zonde in heel uw gebied. Dan zult u — en dat om uzelf — uw erfelijk bezit, dat Ik u gegeven heb, met rust moeten laten, want Ik zal u uw vijanden doen dienen in een land dat u niet kent. U hebt immers in Mijn toorn een vuur aangestoken, dat tot in eeuwigheid zal branden.

JEREMIA 17:3-4

4

Eeuwig vuur als beeld van Gods oordeel

Ik probeer er telkens op te letten wanneer we deze beeldspraak in Jeremia tegenkomen. De verwoesting van Jeruzalem wordt vaak beschreven als het ontbranden van Gods toorn als een vuur tegen deze mensen. Bij een aantal eerdere gelegenheden hebben we gezien dat er daadwerkelijk staat dat het vuur niet geblust kan worden. In hoofdstuk 4, vers 4 staat bijvoorbeeld:

Besnijdt u voor de HEERE en doe de voorhuid van uw hart weg, mannen van Juda en inwoners van Jeruzalem; anders zal Mijn grimmigheid uitslaan als een vuur en branden zonder dat iemand kan blussen, vanwege uw slechte daden.

JEREMIA 4:4

We hebben dus een vuur dat onuitblusbaar is. Niemand kan het blussen. We hebben een vuur waarvan hier wordt gezegd dat het voor eeuwig brandt. En toch zijn geen van deze dingen echt helemaal letterlijk bedoeld, want het gaat over de verwoesting van

Jeruzalem. Het kan zijn dat het gedurende het leven van deze mensen zal branden. Ze zullen dat oordeel de rest van hun leven ervaren, maar niet tot in eeuwigheid. Dit gaat niet over een oordeel na de dood. Dit gaat over de verwoesting van de stad.

Het lijkt een beetje op de woorden van Judas in de brief van Judas, waar hij het heeft over de verwoesting van Sodom. In vers 7 zei hij:

Zoals Sodom en Gomorra en de omliggende steden, die zich op vergelijkbare wijze aan ontucht overgaven en ander vlees achternagingen, als voorbeeld dienen doordat zij de straf van eeuwig vuur ondergaan.

JUDAS 7

Er staat dat God Sodom en Gomorra tot een voorbeeld heeft gesteld voor alle volken en alle mensen die anders geneigd zouden zijn goddeloos te leven, doordat Hij hen met eeuwig vuur heeft gestraft. Dit verwijst naar het vuur en de zwavel die in de dagen van Abraham op hen neerkwamen. Dit is geen verwijzing naar de hel, want de hel is onzichtbaar en kan daarom niet als voorbeeld aan zondaars worden voorgehouden. God heeft geen zichtbaar voorbeeld gesteld door Sodom en Gomorra naar de hel te sturen, want niemand kan hen daar zien. Het gaat over het zichtbare voorbeeld dat Hij heeft gesteld door hen in de dagen van Abraham te verwoesten met wat Hij eeuwig vuur noemt.

Dit zijn beelden die de passages over het oordeel gebruiken wanneer ze spreken over een oordeel over een volk of over een stad, en niet wanneer ze spreken over bestraffing na de dood. Dat moeten we hier alleen even opmerken. Het is op dit punt in onze studie van Jeremia niet het belangrijkste. Het is gewoon iets om te onthouden, want je zult natuurlijk precies hetzelfde soort taal tegenkomen in het Nieuwe Testament. Toch passen christenen in het Nieuwe Testament dit idee van eeuwig vuur enzovoort automatisch toe op gebeurtenissen na iemands dood, terwijl het in feite een heel gebruikelijke uitdrukking is. Het is in het Oude Testament een heel gebruikelijk beeld voor de verwoesting van Jeruzalem, of de verwoesting van Sodom, of de verwoesting van een andere stad. Het is de toorn van God, die met vuur wordt vergeleken.

Wanneer er staat dat Hij voor eeuwig zal branden, is dat niet letterlijk waar. Want hoewel God Jeruzalem in 586 voor Christus heeft verwoest, zei zelfs Jeremia zelf dat dit maar zeventig jaar zou duren, en dat Hij het daarna zou herstellen. Dat zullen we zien in hoofdstuk 25 van Jeremia, vers 11, waar staat:

Dan zal heel dit land worden tot een puinhoop, tot een verschrikking. Deze volken zullen de koning van Babel zeventig jaar dienen.

JEREMIA 25:11

We weten dat het zo lang heeft geduurd. Het was dus niet werkelijk tot in eeuwigheid. De woorden:

Mijn woede zal eeuwig blijven branden.

zijn duidelijk een overdrijving, en we moeten ons bewust zijn van dat soort taalgebruik.

5

Vertrouwen op mensen maakt onvruchtbaar

Vers 5:

Zo zegt de HEERE: Vervloekt is de man die vertrouwt op een mens, en die een schepsel tot zijn arm stelt, terwijl zijn hart van de HEERE afwijkt. Hij zal zijn als een kale struik in de vlakte, die het niet ziet wanneer het goede komt: hij verblijft op de droogste plekken in de woestijn, in zilt en onbewoond land.

JEREMIA 17:5-6

Toen we Jesaja bestudeerden, hebben we gezien dat vruchtbaarheid en onvruchtbaarheid een terugkerend motief vormen. Mensen die onvruchtbaar zijn, mensen die niet de vrucht van recht en gerechtigheid dragen, worden soms vergeleken

met dorens en distels en andere woestijnstruiken, omdat ze niet vruchtbaar zijn. Ze brengen niets van waarde voort. Maar wanneer God Zijn Geest uitstort, zegt Jesaja, dan:

De woestijn en de dorre plaatsen zullen vrolijk zijn, de wildernis zal zich verheugen en in bloei staan als een roos.

JESAJA 35:1

En de mensen worden zelf:

En de HEERE zal u voortdurend leiden, Hij zal uw ziel in dorre streken verzadigen, uw beenderen kracht geven; u zult zijn als een bevroede tuin, als een waterbron waarvan het water nooit ontbreekt.

JESAJA 58:11

en dragen vrucht. Jezus sprak erover dat:

Stel dat de boom goed is, dan is ook zijn vrucht goed; of dat de boom slecht is, dan is ook zijn vrucht slecht. Want aan de vrucht wordt de boom gekend.

MATTHEÛS 12:33

Hij heeft het over mensen.

Als ze op mensen vertrouwen, zijn ze vervloekt. Dat kan slaan op mensen die op dit moment misschien op Egypte vertrouwen voor hulp tegen de Babyloniërs, of op een ander hulpmiddel dat minder is dan God. Ze zijn onvruchtbaar, zullen een dor land bewonen en zullen geestelijk niet gevoed worden.

6

Vertrouwen op God en vrucht dragen

Daartegenover zegt hij in vers 7 en 8:

Gezegend is de man die op de HEERE vertrouwt, wiens vertrouwen de HEERE is.

JEREMIA 17:7

Alles is het tegenovergestelde. Hij ontleent zijn woorden aan Psalm 1, zoals we weten als we Psalm 1 kennen. Hij zegt:

Gezegend is de man die op de HEERE vertrouwt, wiens vertrouwen de HEERE is. Hij zal zijn als een boom, die bij water geplant is, en die zijn wortels laat uitlopen bij een waterloop. Hij merkt het niet als er hitte komt, zijn blad blijft groen. Een jaar van droogte deert hem niet, en hij houdt niet op vrucht te dragen.

JEREMIA 17:7-8

Dit is geen rechtstreeks citaat uit Psalm 1, maar het is duidelijk een bewuste verwijzing ernaar. Natuurlijk leefde David, die Psalm 1 schreef, veel eerder dan Jeremia, en daarom waren de Psalmen voor hem beschikbaar. In Psalm 1 staat:

Welzalig de man

PSALMEN 1:1

Zo begint dit. Vers 7 begint met:

Gezegend is de man.

In de Engelse vertaling die de spreker gebruikt, beginnen Jeremia 17:7 en Psalm 1:1 met dezelfde woorden. De HSV gebruikt respectievelijk ‘Gezegend is de man’ en ‘Welzalig de man’.

Dus Psalm 1:1 begint met:

Welzalig de man die niet wandelt in de raad van de goddelozen,
die niet staat op de weg van de zondaars, die niet zit op de zetel
van de spotters,

PSALMEN 1:1

Hij beschrijft de man. Maar er staat:

maar die zijn vreugde vindt in de wet van de HEERE en Zijn wet
dag en nacht overdenkt.

PSALMEN 1:2

En in Psalm 1 staat:

Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn
vrucht geeft op zijn tijd, waarvan het blad niet afvalt; al wat hij
doet, zal goed gelukken.

PSALMEN 1:3

En er staat:

Zijn bladeren zullen niet verdorren en hij zal op het juiste moment vrucht dragen.

Dat zijn de dingen die hier worden gezegd.

Gezegend is de man die op de HEERE vertrouwt, wiens vertrouwen de HEERE is. Hij zal zijn als een boom, die bij water geplant is, en die zijn wortels laat uitlopen bij een waterloop. Hij merkt het niet als er hitte komt, zijn blad blijft groen. Een jaar van droogte deert hem niet, en hij houdt niet op vrucht te dragen.

JEREMIA 17:7-8

Er wordt hier dus verwezen naar Psalm 1:1 tot en met 3, maar het wordt hier tegenover de vloek gesteld die rust op degenen die op de mens vertrouwen. Dus je vertrouwt óf op de mens, óf op de HEERE.

7

Het bedrieglijke hart en onrechtmatige rijkdom

Vers 9 zegt:

Arglistig is het hart, boven alles, ja, ongeneeslijk is het, wie zal het kennen?

JEREMIA 17:9

Ik weet niet of ik het op deze school heb genoemd, maar ik heb het onlangs ergens genoemd. Ik herinner me dat ik in de jaren zeventig in Santa Cruz was, als jonge twintiger in de bediening. Ik sprak in het park met een of andere hippie over het geloof, en hij zei iets wat je mensen in die tijd heel vaak hoorde zeggen: 'Ik geloof dat we gewoon ons hart moeten volgen.'

Ik had meteen een pasklaar antwoord en zei: 'Maar de Bijbel zegt:

Het hart is bedrieglijker dan wat dan ook en door en door slecht. Wie kan het doorgronden?

'Dus ik dacht dat ik hem daarmee klem had gezet. En hij antwoordde: 'Ja, maar aan wie is dat geschreven?'

Ik dacht even na: 'Dat heb ik eigenlijk nooit nagegaan.' Ik kende alleen het vers. Het was gewoon een Bijbelvers dat ik uit mijn hoofd had geleerd. Ik had er niet eens over nagedacht aan wie het geschreven was. Ik nam gewoon aan dat het een algemene uitspraak over het menselijke hart was. Ik deed eigenlijk wat de calvinisten doen. Ze nemen verzen die over bepaalde slechte mensen gaan en beschrijven hoe verdorven die zijn geworden, en zeggen dat dit een beeld is van alle mensen. Dat is natuurlijk geen exegese. Bij exegese probeer je daadwerkelijk te achterhalen waar het vers over gaat. Het is geen exegese als je het probeert toe te passen op iets wat je wilt bewijzen.

Het is een feit dat Jeremia de slechtheid van zijn volk beschreef, van zijn generatie. Hun harten waren door en door slecht en bedrieglijker dan wat dan ook. Er is al eerder verwezen naar het bedrog van hun eigen hart, naar hoe de profeten spraken vanuit het bedrog van hun hart. Die uitdrukking zullen we opnieuw tegenkomen in de hoofdstukken die we bekijken. De bedrieglijkheid van het hart is dus een beschrijving van het volk. Dit is een veroordeling van zijn volk.

Bedenk dat ik de vorige keer zei dat sommige van deze verzen worden opgevat alsof ze bedoeld zijn om antropologie te onderwijzen, Bijbelse antropologie. Alsof ze iets proberen te leren over de menselijke psyche en de toestand van de mensheid, en een theologisch punt proberen te maken. Het zijn in werkelijkheid profetische veroordelingen van bepaalde toehoorders. Niemand kan ontkennen dat ze ook op sommige anderen dan de oorspronkelijke toehoorders van toepassing kunnen zijn. Maar als je ze probeert te laten dienen als een beschrijving van alle mensen, ga je

eenvoudigweg veel verder dan welke schrijver van de Schrift ook met dit soort opmerkingen bedoelde. Daarom is het het tegenovergestelde van exegese. Het is eisegese. Het is erin lezen wat iemand hoopt te bewijzen.

Ik, de HEERE, doorgrond het hart, beproef de nieren, en dat om ieder te geven overeenkomstig zijn wegen, overeenkomstig de vrucht van zijn daden. Wie rijkdom verwerft, maar niet op rechtmatige wijze, is als een patrijs die eieren uitbroedt, maar ze niet heeft gelegd. Op de helft van zijn dagen moet hij die achterlaten, in zijn einde blijkt hij een dwaas te zijn.

JEREMIA 17:10-11

In die tijd geloofde men algemeen dat patrijzen op de eieren van andere vogels zitten, maar dat ze niet per se blijven totdat die uitkomen.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker uitlegt, spreekt van een patrijs die broedt maar de eieren niet laat uitkomen. De HSV spreekt van een patrijs die eieren uitbroedt die hij niet zelf heeft gelegd.] Daarom is het net als de rijkdom waarop je vertrouwt. Die is er een tijdje, maar zal er niet zijn wanneer je die nodig hebt. Uiteindelijk zal blijken dat je een dwaas bent als je op je rijkdom vertrouwt.

8

Namen in de aarde en Jeremia's gebed

Een eretroon, een hoge plaats vanaf het begin, is de plaats van ons heiligdom. HEERE, Hoop van Israël, allen die U verlaten, zullen beschaamd worden. Wie zich van mij afkeren, zullen in de aarde worden geschreven, want zij hebben de bron van het levende water, de HEERE, verlaten.

JEREMIA 17:12-13

In hoofdstuk 2 werd gezegd

Want Mijn volk heeft een dubbel kwaad gedaan: Mij, de bron van levend water, hebben zij verlaten, om zich bakken uit te hakken, lekkende bakken, die geen water houden.

JEREMIA 2:13

Dus Hij herhaalt dat, maar hier zegt Hij:

Wie mij de rug toekeren, zullen in de aarde worden geschreven.

Dat is een vreemde uitdrukking, en de betekenis spreekt niet vanzelf. Sommigen suggereren dat dit betekent dat hun erfdeel het stof zal zijn, of dat ze zullen sterven en tot het stof terugkeren.

Het is moeilijk om niet te denken aan wat Jezus tegen Zijn discipelen zei:

Verblijd u echter niet daarover dat de geesten aan u onderworpen zijn, maar verblijd u erover dat uw namen opgeschreven zijn in de hemel.

LUKAS 10:20

Wie God verlaten, zullen in de aarde geschreven worden. Zeggen dat je naam in de hemel geschreven staat, betekent ongetwijfeld dat je daar een burger bent. Daar ligt je bestemming. Je staat in het register van de burgers van de hemel. Maar als je naam in de aarde geschreven staat, lijkt dat te betekenen dat je niet naar de hemel gaat. Je zit hier vast. Je uiteindelijke einde is dat je stof en aarde erft. Maar het is een heel vreemde uitdrukking. Ik vind het ook moeilijk om niet aan Johannes 8 te denken, al betwijfel ik sterk of dat iets met deze passage te maken heeft. Maar toen Jezus te maken kreeg met degenen die de vrouw bij Hem brachten die op overspel betrappt was, bukte Hij Zich en schreef Hij met Zijn vinger in de aarde, in het stof. Wat schreef Hij? Niemand weet het, maar sommige mensen denken dat Hij de namen opschreef van de mensen in de menigte, en hun zonden. Ik denk niet dat dat erg waarschijnlijk is, maar het wordt vaak geopperd. Wanneer er staat:

Wie God de rug toekeren, zullen in de aarde worden geschreven, is het moeilijk om niet te denken aan Jezus Die in de aarde schreef, dat wil zeggen in het stof op de tempelvloer. Misschien schreef Hij de namen op van die mensen die afvalligen waren. Maar geen van deze verklaringen past echt goed, en daarom zijn het slechts losse gedachten. Wat hij ook zegt, het is duidelijk iets negatiefs. Waarschijnlijk dat ze uiteindelijk gewoon in de aarde begraven zullen worden.

Nu zegt vers 14:

Genees mij, HEERE, en ik zal genezen worden, verlos mij, en ik zal verlost worden, want U bent mijn lofzang. Zie, zij zeggen tegen mij: Waar is het woord van de HEERE? Laat het toch uitkomen!

JEREMIA 17:14-15

Daarmee bespotten ze hem ongetwijfeld.

Wat mij betreft, ik heb niet meer aangedrongen dan een herder achter U betaamde, naar een onheilsdag heb ik niet verlangd. U weet Zelf wat over mijn lippen kwam, het was voor Uw aangezicht.

JEREMIA 17:16

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker hier uitlegt, zegt dat Jeremia niet is weggevlucht van zijn taak als herder die God volgt. De HSV formuleert dit anders: 'ik heb niet meer aangedrongen dan een herder achter U betaamde'.]

Nu zegt hij: ‘Ik ben niet weggelopen voor deze onaangename taak en dit gevaarlijke werk, en ik ben ook niet blij geweest met de boodschap die ik heb moeten verkondigen.’ Die onheilsdag is niet iets geweest waarin hij zich heeft verheugd. Het is gewoon iets wat hij moest aankondigen. Hij zegt:

Wees mij niet tot een verschrikking, U bent mijn toevlucht op een dag van onheil. Laten mijn vervolgers beschaamd worden, maar laat mij niet beschaamd worden. Laten zij ontsteld zijn, maar laat mij niet ontsteld zijn. Breng over hen een dag van onheil, breek ze met een dubbele verbreking.

JEREMIA 17:17-18

Weer een van de vele vervloekingen in Jeremia.

9

De sabbatsboodschap bij de stadspoorten

Zo heeft de HEERE tegen mij gezegd: Ga in de Volkspoort staan, waardoor de koningen van Juda binnenkomen en waardoor zij naar buiten gaan, ja, in alle poorten van Jeruzalem,

JEREMIA 17:19

Nu werd hem in hoofdstuk 7 gezegd dat hij in de poort van de tempel moest gaan staan en zich tegen de tempel moest uitspreken. Hier staat hij blijkbaar in de stadspoort. Er staat:

Waardoor de koningen van Juda naar binnen en naar buiten gaan, en bij alle poorten van Jeruzalem.

Hij staat dus in de poort van Jeruzalem en spreekt dit woord.

Later zal hij opnieuw een profetie tegen de tempel hebben, in hoofdstuk 26. Dan zal hem gezegd worden dat hij in de voorhof van het huis van de HEERE moet gaan staan, de voorhof van de tempel. Sommige van zijn boodschappen moeten dus worden gebracht vanaf specifieke, van tevoren bepaalde plaatsen waar God deze boodschappen verkondigd wil hebben. In dit geval staat hij in de stadspoort, waar de mensen komen en gaan en waar de koningen van Juda naar binnen en naar buiten gaan.

en zeg tegen hen: Hoor het woord van de HEERE, koningen van Juda, heel Juda en alle inwoners van Jeruzalem, die door deze poorten binnenkomen. Zo zegt de HEERE: Wacht u er omwille van uw leven voor om op de sabbatdag een last te dragen en die door de poorten van Jeruzalem binnen te brengen. Ook mag u op de sabbatdag geen last uit uw huizen naar buiten brengen en geen enkel werk mag u doen. U moet de sabbatdag heiligen, zoals Ik uw vaders geboden heb. Zij hebben echter niet geluisterd en hun oor niet geneigd, maar zij waren halsstarrig door niet te luisteren en geen vermaning te aanvaarden.

JEREMIA 17:20-23

Het zal echter gebeuren, als u daadwerkelijk naar Mij zult luisteren, spreekt de HEERE, door op de sabbatdag geen last door de poorten van deze stad naar binnen te brengen, en door de sabbatdag te heiligen en daarop geen enkel werk te doen, dat dan koningen en vorsten, die op de troon van David zitten, door de poorten van deze stad naar binnen zullen komen, rijdend op wagens en op paarden, zij en hun vorsten, de mannen van Juda en de inwoners van Jeruzalem. Dan zal deze stad voor eeuwig bewoond blijven. Zij zullen uit de steden van Juda komen, en uit de omstreken van Jeruzalem, uit het land van Benjamin, uit het Laagland, uit het Bergland en uit het Zuiderland, terwijl zij brandoffers, slachtoffers, graanoffers en wierook brengen, en terwijl zij lofoffers zullen brengen in het huis van de HEERE.

JEREMIA 17:24-26

Maar als u niet naar Mij luistert door de sabbatdag te heiligen en door daarop geen last te dragen als u op de sabbatdag door de poorten van Jeruzalem binnenkomt, dan zal Ik een vuur aansteken in zijn poorten; dat zal de paleizen van Jeruzalem verteren, en het zal niet geblust worden.

JEREMIA 17:27

10

De sabbat als teken van verbondstrouw

Nu spreekt hij hier over het niet dragen van lasten op de sabbatdag. Dit is niet het enige wat ze zouden moeten veranderen om gespaard te blijven. In andere profetieën vertelt hij hun andere dingen die ze moeten doen, zoals ophouden de armen te onderdrukken, enzovoort. Maar een van de grote zonden en ernstige vormen van heiligschennis in het gedrag van de Joden gedurende een groot deel van hun

geschiedenis was dat ze de voorschriften voor de sabbat negeerden. En de sabbat moest het teken zijn van het verbond tussen hen en God. De spreker verwijst hier naar Exodus hoofdstuk 30, maar bedoelt hoofdstuk 31, vers 13 tot en met 17. Hij geeft Gods woorden als volgt weer:

De sabbat is een teken van het verbond dat Ik met jullie heb.

EXODUS 31:13-17

En door de sabbat te verwaarlozen, verwaarloosden ze in wezen hun hele relatie met God en hun bijzondere positie binnen het verbond.

Je herinnert je misschien dat het Ezra of Nehemia was — volgens mij was het Nehemia — die ontdekte dat mensen op de sabbat hun koopwaar door de poorten van Jeruzalem naar binnen brachten. En hij joeg hen weg en zei dat de poorten dicht moesten. Ze mochten niet meer komen om dat te doen. Maar Nehemia was een hervormer. Op andere momenten stonden de poorten blijkbaar open en mochten mensen spullen naar binnen brengen, hoewel het tegen de sabbatswet inging om lasten te dragen en handel te drijven op de sabbat. Met andere woorden, keer terug naar trouw aan het verbond. Ga weer aan de voorwaarden van het verbond voldoen, en God kan Jeruzalem sparen. Hij zegt aan het eind van vers 25 zelfs dat de stad voor eeuwig zou blijven bestaan. Natuurlijk zou ‘voor eeuwig’ een overdrijving kunnen zijn. Maar het idee is dat God nooit een reden zou hebben om Jeruzalem op te geven als ze Hem altijd trouw waren. Alleen was de kans dat dat zou gebeuren niet erg groot. Maar Hij zei wel in vers 24:

Als jullie goed naar Mij luisteren.

En in vers 27:

Als jullie niet naar Mij luisteren.

Het lijkt dus heel sterk op Deuteronomium 28, alleen dan een kortere versie. Opnieuw een overeenkomst tussen Deuteronomium en Jeremia. Er zijn er veel.

11

Het oordeel over de stad in de woorden van Amos

De reden waarom ik denk dat hij deze godsspraak bij de poorten uitsprak, is de aard van de dreiging in het laatste vers:

Ik zal de poorten van Jeruzalem in brand steken, en het vuur zal de paleizen van Jeruzalem verwoesten en niet worden geblust.

Deze woorden zijn een echo van de eerdere woorden van de profeet Amos. Ik weet niet hoe lang het geleden is dat je Amos hebt gelezen, of dat je het überhaupt hebt gelezen. Maar de eerste twee hoofdstukken van Amos bestaan uit een reeks van ongeveer zeven korte profetische veroordelingen van afzonderlijke volken. Eerst Damascus. Ten tweede Gaza, een Filistijnse stad. Dan Tyrus, en dan Ammon, en dan Moab, en dan Juda, en dan Israël. We hebben dus verschillende heidense volken, plus Juda en Israël.

Elk van deze profetieën in Amos hoofdstuk 1 en 2 heeft dezelfde basisstructuur. Wanneer hij spreekt over Gods oordeel over hen, zegt hij bijvoorbeeld in Amos 1:4:

Daarom zal Ik vuur werpen in het huis van Hazaël; dat zal de paleizen van Benhadad verteren. Ik zal de grendel van Damascus in stukken breken, Ik zal de inwoner uitroeien uit Bikeat-Aven, en de scepterdrager uit Beth-Eden, en het volk van Syrië zal in ballingschap gaan naar Kir, zegt de HEERE.

AMOS 1:4-5

Vers 7:

Daarom zal Ik vuur werpen binnen de muren van Gaza; dat zal zijn paleizen verteren.

AMOS 1:7

Dit refrein keert steeds terug. Vers 10:

Daarom zal Ik vuur werpen binnen de muren van Tyrus; dat zal zijn paleizen verteren.

AMOS 1:10

In vers 14:

Daarom zal Ik een vuur aansteken binnen de muren van Rabba; dat zal zijn paleizen verteren, met gejuich op de dag van de strijd, met storm op de dag van de wervelwind.

AMOS 1:14

De dreiging wordt in elk van deze gevallen op dezelfde manier verwoord. Het lijkt sterk op wat Jeremia over Jeruzalem zegt:

Maar als u niet naar Mij luistert door de sabbatdag te heiligen en door daarop geen last te dragen als u op de sabbatdag door de poorten van Jeruzalem binnenkomt, dan zal Ik een vuur aansteken in zijn poorten; dat zal de paleizen van Jeruzalem verteren, en het zal niet geblust worden.

JEREMIA 17:27

Amos zei:

Ik zal de muren in brand steken en de paleizen verwoesten.

En Jeremia zegt:

Ik zal de poorten in brand steken en de paleizen van de stad verwoesten.

Een sterk overeenkomende formulering, waarschijnlijk geen toeval. Vrijwel zeker is die beïnvloed door de profetie van Amos.

12

God als pottenbakker en Israël als klei

Nu hoofdstuk 18:

Het woord dat van de HEERE gekomen is tot Jeremia: Sta op en daal af naar het huis van de pottenbakker. Daar zal Ik u Mijn woorden doen horen. Zo daalde ik af naar het huis van de pottenbakker. En zie, hij was op de draaischijven een werkstuk aan het maken. Mislukte de pot die hij aan het maken was met de klei in de hand van de pottenbakker, dan maakte hij daarvan weer een andere pot, zoals het in de ogen van de pottenbakker goed was om te maken.

JEREMIA 18:1-4

Dat wil zeggen, op de een of andere manier werd het niet zoals hij het wilde hebben.

Daar gaat het om. De pottenbakker heeft alle recht om het te maken zoals het hem goeddunkt. Als hij niet tevreden was over hoe het de eerste keer geworden was, kan hij het opnieuw vormen en er iets nieuws van maken, zoals hij het wil hebben.

Toen kwam het woord van de HEERE tot mij: Zou Ik met u niet kunnen doen zoals deze pottenbakker, huis van Israël? spreekt de HEERE. Zie, zoals de klei in de hand van de pottenbakker, zo bent u in Mijn hand, huis van Israël.

JEREMIA 18:5-6

Het beeld van God als de pottenbakker en Israël als de klei vinden we voor het eerst in Jesaja 45:9, en ook in Jesaja 64. Jeremia krijgt nu dus een profetie die gebaseerd is op die overeenkomst die al aan Jesaja geopenbaard was: dat het is als een pottenbakker en klei. De apostel Paulus neemt dit beeld duidelijk over in Romeinen 9. Hij spreekt over Israël als de klomp klei en God als de pottenbakker. Hij zegt dat de pottenbakker het

recht heeft om uit één klomp twee voorwerpen te maken, het ene tot eer, het andere tot oneer. Paulus zegt dat God uit die ene klomp, Israël, twee voorwerpen heeft gemaakt. Het ene is het overblijfsel; het andere zijn de afvalligen. Het overblijfsel heeft Hij tot eer gemaakt; de afvalligen heeft Hij tot oneer en tot verderf gemaakt. Paulus ontleent de beeldspraak hier dus aan Jesaja en aan Jeremia.

13

Gods beloften en dreigementen zijn voorwaardelijk

Maar hier vormen de verzen 7 tot en met 10 een van de belangrijkste passages in het Oude Testament om Gods woorden in het algemeen te begrijpen, Zijn beloften en Zijn dreigementen. In vers 7 staat:

Het ene ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het weg zal rukken, af zal breken en zal doen ondergaan. Bekeert zich dat volk waarover Ik die uitspraak heb gedaan echter van zijn kwaad, dan zal Ik berouw hebben over het kwade dat Ik het dacht aan te doen.

JEREMIA 18:7-8

En dan het omgekeerde:

Het andere ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het zal bouwen en planten. Doet het echter wat kwaad is in Mijn ogen door niet te luisteren naar Mijn stem, dan zal Ik berouw hebben over het goede waarmee Ik zei het goed te doen.

JEREMIA 18:9-10

God zegt dus dat dit altijd geldt. Telkens wanneer Ik een volk dreig te vernietigen, of telkens wanneer Ik beloof te zegenen, telkens wanneer Ik zoiets doe, is dit Mijn beleid. Het wordt niet op elke plaats vermeld, maar hier wordt het wel vermeld, en het ligt altijd ten grondslag aan Gods beloften en Zijn dreigementen. Als Hij dreigt een volk te vernietigen, hoeft Hij daar geen voorwaarden bij te noemen, maar er zijn wel stilzwijgende voorwaarden.

Dat zagen we bij het optreden van Jona, toen hij naar Ninevé kwam. Hij zei eenvoudigweg:

En Jona begon de stad in te gaan, één dagreis. Hij predikte en zei:
Nog veertig dagen en Ninevé wordt ondersteboven gekeerd!

JONA 3:4

Hij noemde geen voorwaarden. Hij zei niet: ‘Tenzij jullie je bekeren, want dan zal God jullie natuurlijk sparen.’ Dat hoefde hij niet te zeggen. Zelfs de koning van Ninevé vermoedde dat dit weleens zo kon zijn, dat God van gedachten zou kunnen veranderen als wij ons bekeren. Daarom kondigde hij af dat iedereen zich moest bekeren. Dat deden ze, en God veranderde inderdaad van gedachten. Met andere woorden, in het geval van Jona en Ninevé zien we een voorbeeld van wat hier in de verzen 7 en 8 staat. God kondigde de ondergang van een volk aan, maar zij bekeerden zich, en dus kreeg God berouw over het kwaad dat Hij had gezegd te zullen doen.

Maar vervolgens wordt het omgedraaid en gaat het over telkens wanneer God belooft een volk te bouwen en te planten. Overigens heeft God dat ooit maar over één volk gezegd, dus dat moet het volk zijn dat Hij hier op het oog heeft. Hij heeft dat tegen Israël gezegd. Dat omvat natuurlijk alle twaalf stammen, de twee koninkrijken, het noordelijke en het zuidelijke koninkrijk van Israël. Deze koninkrijken, Israël en Juda, zijn de enige koninkrijken waarvan God ooit in profetieën heeft gezegd dat Hij ze zou bouwen en planten. En toch zegt Hij dat het zelfs dan voorwaardelijk is. Als zij doen wat kwaad is in Mijn ogen, dan zal Ik berouw krijgen over wat Ik gezegd heb voor hen te zullen doen.

Met andere woorden, de beloften die God aan Israël en Juda deed, zijn evenzeer afhankelijk van hun blijvende gehoorzaamheid aan Hem als de dreigementen die Hij tegen Ninevé uitte afhankelijk waren van hun volharden in het kwaad. Telkens wanneer God een dreigement uit, kan dat veranderen als de mensen zich bekeren. Telkens wanneer God een belofte doet, kan dat veranderen als de mensen afvallig worden. Dit wordt dus neergelegd als Gods beleid telkens wanneer Hij zoiets doet.

Je vindt in de Schrift natuurlijk niet alleen Jona's onvoorwaardelijk klinkende profetie tegen Ninevé, die in werkelijkheid voorwaardelijk was. Je vindt ook veel onvoorwaardelijk klinkende beloften aan Israël en Juda. Maar ze zijn niet onvoorwaardelijk. Dat de voorwaarden niet elke keer worden vermeld, betekent niet dat ze niet bestaan.

Soms vinden we in de Evangeliën opgetekend dat Jezus zegt:

Ieder die zijn vrouw verstoot en met een andere trouwt, pleegt overspel en ieder die met een vrouw trouwt die door haar man verstoten is, pleegt ook overspel.

LUKAS 16:18

Er worden geen voorwaarden, geen uitzonderingen genoemd. Maar in Mattheüs zegt Hij:

Maar Ik zeg u: Wie zijn vrouw verstoot anders dan om hoererij en met een ander trouwt, die pleegt overspel, en wie met de verstotene trouwt, pleegt ook overspel.

MATTHEÛS 19:9

Daar staat wel iets bij. Het wordt niet altijd vermeld, maar als het ook maar één keer wordt vermeld, dan geldt dat voor al die keren dat het niet wordt vermeld. God hoeft geen woorden te verspillen wanneer Hij al heel duidelijk iets heeft gezegd, namelijk dat elke belofte, elk dreigement voorwaardelijk is. Daarom hoeft Hij de voorwaarden niet elke keer te noemen wanneer Hij een belofte of een dreigement herhaalt. Dat staat vast: als zij veranderen, verandert Zijn voorspelling.

14

Juda weigert zich te bekeren

Nu dan, zeg toch tegen de mannen van Juda en tegen de inwoners van Jeruzalem: Zo zegt de HEERE: Zie, Ik bereid onheil tegen u, bedenk een plan tegen u. Bekeer u toch, ieder van zijn slechte weg. Maak uw wegen en uw daden goed. Zij zeggen echter: Daar is geen hoop op, wij volgen immers onze eigen plannen. We doen ieder overeenkomstig zijn verharde, boosaardige hart.

JEREMIA 18:11-12

Zij zijn degenen met de kwade harten, zie je, over wie Hij sprak in hoofdstuk 17, vers 9. Overigens had Jeremia geen kwaad hart. Het is dus duidelijk dat de uitspraak over kwade harten niet voor iedereen geldt. Het gaat over deze mensen, en ze erkennen zelfs dat ze kwade harten hebben. We gaan gewoon doen wat ons kwade hart zegt, want veranderen is hopeloos. We hebben het gewoon niet in ons.

Vers 13:

Daarom, zo zegt de HEERE: Vraag toch onder de heidenvolken: Wie heeft zoiets gehoord? Iets zeer afschuwelijks heeft zij gedaan, de maagd Israël. Verdwijnt de sneeuw van Libanon ooit van een rots in het veld? Droogt het vreemde, koele, stromende water ooit uit?

JEREMIA 18:13-14

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker uitlegt, vraagt of iemand het smeltwater van de Libanon zou verlaten en koel, stromend water zou verruilen voor vreemd water. De HSV vraagt hier of de sneeuw verdwijnt en het stromende water uitdroogt.]

Met andere woorden, zou je niet kiezen voor het zuivere water, het zuivere smeltwater van de sneeuw, in plaats van onbekend water waarvan je niet weet of je het veilig kunt drinken? Dit is opnieuw een verwijzing naar het feit dat ze God verlaten, de bron van levend water, en kiezen voor waterreservoirs die ze zelf hebben gemaakt.

Toch heeft Mijn volk Mij vergeten. Zij brengen reukoffers aan nutteloze afgoden. Die hebben hen laten struikelen op hun wegen, op de aloude paden, door op de paden te gaan van een ongebaande weg, zodat zij hun land tot een verschrikking maken, tot een eeuwige aanfluiting. Ieder die er voorbijtrekt, zal zich ontzetten en met zijn hoofd schudden. Als een oostenwind zal Ik hen verspreiden vóór de vijand uit. De nek, niet het gezicht, zal Ik hun laten zien op de dag van hun ondergang.

JEREMIA 18:15-17

‘Hij laat hun Zijn gezicht zien’ zou een hebraïsme zijn voor hun gunstig gezind zijn, Zijn aangezicht over hen laten lichten en hun vrede geven, zoals de Aäronitische zegen het uitdrukt.

‘Ik zal jullie Mijn rug laten zien en niet Mijn gezicht’ betekent: Ik zal jullie de rug toekeren. Ik zal jullie verwerpen, in plaats van Mij naar jullie toe te keren en Mijn aangezicht over jullie te laten lichten.

15

Gods leiding door wet, profetie en wijsheid

Toen zeiden zij: Kom, laten we plannen tegen Jeremia bedenken. Want het onderwijs in de wet verdwijnt niet met de priester, evenmin het geven van raad met de wijze of het woord met de profeet. Kom, laten we hem treffen met de tong en laten we geen acht slaan op welke van zijn woorden dan ook.

JEREMIA 18:18

Wanneer ze zeggen:

De priester zal de wet blijven kennen, enzovoort, lijken ze te verwijzen naar wat hij voorspelt en te zeggen dat het niet zal gebeuren. Die precieze voorspellingen had hij niet gedaan, voor zover dat voor ons is opgetekend. Misschien heeft hij die dingen gezegd bij gelegenheden die niet zijn opgetekend. Maar ze vatten zijn woorden in elk geval zo op: God zal niet meer tot Zijn volk spreken. Hij zal hun Zijn rug toekeren, niet Zijn aangezicht. Dat betekent dat Hij niet meer met hen zal spreken.

Ze waren gewend dat God Zich op drie manieren aan Israël openbaarde. Via de wet, die in handen van de priesters was, aan hun zorg toevertrouwd. Zij moesten het volk de wet onderwijzen. Dan was er de raad van de wijzen, en waren er de woorden van de profeten.

Dit zijn nog steeds de drie manieren waarop God met ons communiceert: via Zijn geschreven Woord, via Zijn profetische woorden, dat wil zeggen, doordat de Heilige Geest rechtstreeks spreekt, en via wijsheid, dat wil zeggen, gezond verstand. We slaan dat laatste soms niet zo hoog aan, alsof het niet echt zo geestelijk is om gewoon wijs te zijn. Maar Spreuken en andere plaatsen in de Schrift geven juist aan dat wijsheid een van de belangrijkste manieren is waarop God ons leidt. Hij geeft ons gezond verstand. We zijn mensen die het vermogen hebben om na te denken. Dat moeten we gebruiken.

Deze drie dingen zijn de manieren waarop God mensen leidt. Soms willen we per se alleen het een of het ander. Sommige heel charismatische mensen zeggen: 'Ik moet gewoon bij elke beslissing een woord van God krijgen.' Anderen zeggen: 'Nee, wij gaan alleen af op de Bijbel.' Wel, er is meer dan één manier waarop God Zijn volk leidt: het geschreven Woord, de wet, die de priesters in hun bezit hadden; het geïnspireerde woord voor dat moment van de Heilige Geest, gegeven via de profeten; en dan gewoon wijsheid, de wijsheid van de wijzen. Meestal was de raad van wijze mannen voor koningen een heel belangrijke factor bij beslissingen over wat God wilde dat ze vervolgens zouden doen.

Deze drie worden ook genoemd in Ezechiël hoofdstuk 7, vers 26. Ezechiël 7:26 zegt:

Ramp op ramp zal er komen, gerucht op gerucht zal er zijn. Zij zullen bij een profeet een visioen zoeken, bij de priester zal de wet verdwijnen, raad bij de oudsten.

EZECHIËL 7:26

De raad is de raad van de wijzen. Het visioen is natuurlijk het profetische woord. Dus de profeet met zijn visioen, de priester met de wet en de wijze raadsman met zijn wijze raad zullen niet meer beschikbaar zijn. Waarom? Omdat God geen leiding meer geeft.

Toen God boos was op koning Saul, zocht Saul een woord van de HEERE, en God sprak niet met hem. God antwoordde niet via de Urim en de Tummim, of via dromen, of via profeten. Wat deed Saul dus? Hij ging naar een heks. Soms nemen mensen er gewoon geen genoegen mee dat God hun geen bijzondere openbaring of een bijzonder woord geeft. Maar eerlijk gezegd verwacht Hij dat we weten wat Hij wil dat we doen. Daarom spreekt Hij niet telkens wanneer wij dat willen, zeker niet tot iemand die onder het oordeel staat, zoals Saul. God was gewoon klaar met tegen hem spreken. Hij had het woord van de HEERE verworpen, en God had hem verworpen als koning.

Zo wordt Jeruzalem hier ook door God verworpen. Daarom houden de woorden van Jeremia in dat het volk niets meer van God zal kunnen horen. De priesters zullen de wet niet meer hebben om die te onderwijzen. De wijzen zullen niet wijs genoeg zijn om raad te geven, en het woord van de profeet zal verdwijnen. Het volk zegt: 'Nee, dat zal

niet gebeuren. Laten we Jeremia uit de weg ruimen. Het bevalt ons niet wat hij hier zegt. Hij spreekt eigenlijk tegen onze leiders.’ Dus ze zeiden dat ze hem uit de weg wilden ruimen, plannen tegen hem wilden beramen.

16

Jeremia bidt om oordeel over zijn vervolgers

In vers 19 zegt hij:

Sla acht op mij, HEERE, luister naar de stem van wie mij aanklagen. Zou dan kwaad met goed vergolden worden? Zij hebben immers een kuil gegraven voor mijn ziel! Bedenk dat ik in Uw dienst sta, om het goede voor hen te spreken, om Uw grimmigheid van hen af te wenden.

JEREMIA 18:19-20

[Vertalersnoot: De Engelse aanhaling vraagt hier of goed met kwaad vergolden moet worden. Dat is de verhouding waarop de volgende uitleg berust; de hierboven aangehaalde HSV formuleert dit omgekeerd.]

Met andere woorden, hij doet hun goed. Hij probeert hun leven te redden door hun de juiste raad te geven die hen zal redden, en zij willen hem alleen maar kwaad doen.

Geef daarom hun kinderen over aan de honger, doe hen neerstorten door de macht van het zwaard. Laten hun vrouwen van kinderen beroofd en weduwen worden. Laten hun mannen gesneuvelden worden. Laten hun jongemannen in de strijd met het zwaard verslagen worden.

JEREMIA 18:21

Dit is zo ongeveer de wreedste van de vervloekingen die hij in zijn boek uitspreekt, denk ik.

Laat uit hun huizen geschreeuw gehoord worden, wanneer U plotseling een roversbende over hen brengt, omdat zij een kuil hebben gegraven om mij gevangen te nemen, en strikken hebben verborgen voor mijn voeten. Maar U, HEERE, U kent heel hun plan tegen mij om mij te doden. Doe geen verzoening over hun ongerechtigheid, delg hun zonde van voor Uw aangezicht niet uit. Doe hen struikelen voor Uw aangezicht. Doe zo met hen in de tijd van Uw toorn.

JEREMIA 18:22-23

Opnieuw voelen we ons altijd wat ongemakkelijk als we Jeremia zulke harde dingen horen bidden. Het lijkt zo onchristelijk om zo'n houding te hebben. Toch is er hier een gezichtspunt dat we misschien moeten overwegen. Alles wat hij zegt, al die dingen waarvan hij zegt: 'Laat hun dit overkomen', zijn dingen waarvan God al heeft geopenbaard dat ze hun zullen overkomen. Alles wat hij beschrijft en hun toewenst, is wat hij al heeft geprofeteerd dat er zal gebeuren. Hun kinderen, hun vrouwen en zichzelf zouden met het zwaard gedood kunnen worden, op straat liggen wegrotten, enzovoort. Met andere woorden, hij verzint geen akelige dingen om hun toe te wensen. Hij weet dat deze dingen gaan gebeuren.

Misschien zegt hij alleen maar: 'Nou, laat het dan maar gebeuren. Eerder huilde ik om hen, maar ik denk niet dat ik nu nog kan huilen. Ze willen me vermoorden. Laat deze dingen maar gebeuren. U hebt al gezegd dat ze gaan gebeuren. Ik ga me er niet tegen verzetten. Deze mensen halen het zelf over zich heen. Ik denk dat ze het verdienen.'

Dat getuigt nog steeds niet van veel liefde voor hen, maar het is niet alsof Jeremia zit te bedenken welke gemene en harde dingen hij hun kan toewensen. De dingen die hij zegt, zijn de dingen die God al heeft aangekondigd. Jeremia heeft er niet om gevraagd

om deze dingen te horen, maar God heeft tegen Jeremia gezegd: ‘Dit is wat Ik met deze mensen ga doen.’ Je zou zijn woorden hier dus kunnen opvatten als: ‘Nou, ik ga me daar niet meer tegen verzetten. Laat het maar gebeuren. Ze lijken het te verdienen.’

17

Kinderoffers en oordeel in het dal van Hinnom

Dan staat er in hoofdstuk 19:

Zo zegt de HEERE: Ga een aarden pottenbakkerskruik kopen, en neem enkelen van de oudsten van het volk en van de oudsten van de priesters mee.

JEREMIA 19:1

Volgens mij was hij in hoofdstuk 18 al bij de pottenbakker. Nu hij toch bij de pottenbakker was, kon hij net zo goed iets kopen. De HEERE zegt:

Zo zegt de HEERE: Ga een aarden pottenbakkerskruik kopen, en neem enkelen van de oudsten van het volk en van de oudsten van de priesters mee. Ga uit naar het dal Ben-Hinnom, dat bij de ingang van de Schervenpoort ligt, en predik daar de woorden die Ik tot u spreek,

JEREMIA 19:1-2

Het dal van Hinnom, Gehenna.

en zeg: Hoor het woord van de HEERE, koningen van Juda en inwoners van Jeruzalem. Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Zie, Ik ga onheil brengen over deze plaats, zodat bij ieder die het hoort, zijn oren zullen tuiten,

JEREMIA 19:3

Dat is een interessante uitdrukking, en die wordt ook elders bij de profeten gebruikt: je oren krijgen dat vreemde gevoel wanneer je zulke verschrikkelijke dingen hoort.

omdat zij Mij verlaten hebben, deze plaats van Mij vervreemd hebben, en reukoffers gebracht hebben aan andere goden, die zij niet gekend hebben, zij, hun vaders en de koningen van Juda. Zij hebben deze plaats gevuld met bloed van onschuldigen.

JEREMIA 19:4

Daarmee worden de kinderen bedoeld die ze voor Molech verbrandden, en ook andere onschuldige slachtoffers van hun misdaden.

Zij hebben de hoogten van de Baäl gebouwd om hun kinderen met vuur te verbranden als brandoffers voor de Baäl, wat Ik niet geboden en niet gesproken heb, en in Mijn hart niet is opgekomen.

JEREMIA 19:5

Baäl is eenvoudigweg een algemene term voor heidense goden. Dit is ongetwijfeld een verwijzing naar Molech, die uitdrukkelijk wordt genoemd als de god voor wie Manasse en anderen hun zonen verbrandden.

Hij zegt:

Dat heb Ik niet opgedragen of gezegd, en het is niet eens bij Me opgekomen.

Deze uitdrukking zijn we eerder tegengekomen. Het is in zekere zin een van Jeremia's favoriete uitdrukkingen. Hij zegt dat God dit niet heeft geboden, en dat het ook niet eenvoudigweg nalatigheid van Zijn kant was. Het is niet alsof Hij er eigenlijk wel over

dacht om het te gebieden, maar het vergat. Hij dacht er niet aan. Dit is niet het soort dingen dat Hij ooit zou hebben geboden. Het is nooit bij Hem opgekomen om dit te doen, om zo'n gebod te geven.

Daarom, zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat deze plaats niet meer genoemd zal worden Tofet en het dal Ben-Hinnom, maar Moorddal.

JEREMIA 19:6

De profetie die we hier hebben, zal een uitbreiding zijn van dezelfde profetie die eerder in hoofdstuk 7 werd gegeven. Toen werd die bij de poort van de tempel gegeven. Dat was toen hij zei dat God met deze plaats zou doen wat Hij in Silo had gedaan. Vervolgens sprak hij erover hoe de verwoesting van Jeruzalem tot zo veel lijken zou leiden dat ze het dal van Hinnom, of Tofet, zouden vullen. Hij zegt het hier opnieuw, dezelfde profetie, maar hij werkt die verder uit.

18

Belegering, hongersnood en het eten van kinderen

Ik zal de plannen van Juda en Jeruzalem in deze plaats vrijdelen. Ik zal hen doen vallen door het zwaard vóór hun vijanden en door de hand van hen die hen naar het leven staan. Ik zal hun dode lichamen als voedsel geven aan de vogels in de lucht en aan de dieren op de aarde. Ik zal deze stad maken tot een verschrikking en tot een aanfluiting. Ieder die er voorbijtrekt, zal zich ontzetten en van afschuw sissen over al haar wonden. Ik zal hun het vlees van hun zonen en het vlees van hun dochters te eten geven. Zij zullen ieder het vlees eten van zijn naaste tijdens de belegering en in de nood waarin hun vijanden en zij die hen naar het leven staan, hen doen verkeren.

JEREMIA 19:7-9

Dat eten van hun zonen en dochters is zo ongeveer het ergste wat je je kunt voorstellen. Om te beginnen is een van de afschuwelijkste dingen die iemand kunnen overkomen eenvoudigweg dat zijn kinderen sterven. Iets anders wat echt afschuwelijk is, is dat je uiteindelijk mensenvlees eet. Het vlees van je eigen kinderen eten komt erop neer dat je de twee gruwelijkste dingen in één daad verenigt. Toch was dit in Deuteronomium voorspeld. Het is mogelijk dat Jeremia hen eenvoudigweg herinnert aan datgene waarvoor ze in het boek Deuteronomium gewaarschuwd waren. Dat was het boek dat waarschijnlijk in de tempel gevonden was en nu in Jeruzalem herontdekt werd. Jeremia moet het boek gelezen hebben en had er veel naar verwezen, er veel toespelingen op gemaakt, en dit is er waarschijnlijk een van. Het staat in Deuteronomium 28, vers 53 tot en met 55.

Mozes had gezegd dat als Israël tegen Hem in opstand zou komen, er veel vervloekingen over hen zouden komen. Daaronder viel ook een invasie door buitenlandse mogendheden die hun steden zouden belegeren. De hongersnood in de stad zou door de belegering zo groot worden dat ze ertoe gedreven zouden worden zelfs hun kinderen te eten als noodoplossing. We hebben in de Bijbel geen verslag waarin staat dat dit gebeurde toen de Babyloniërs de stad belegerden, maar we twijfelen er niet aan dat het gebeurd is. We hebben nauwelijks gegevens over de belegering van Jeruzalem door de Babyloniërs. De historische boeken vermelden alleen dat de stad belegerd werd en dat de Babyloniërs haar veroverden, maar de bijzonderheden worden ons in het historische relaas niet gegeven.

Maar bij eerdere oorlogen gebeurde dit ook, zoals we in 2 Koningen lezen, volgens mij in hoofdstuk 6, als ik me niet vergis. De koning komt te weten dat mensen in Samaria daadwerkelijk hun kinderen eten doordat de Syriërs de stad belegeren. Hij hoort van een concreet geval en dat doet hem verdriet. Josephus zei dat er uit het jaar 70 na Christus, toen de Romeinen Jeruzalem belegerden, minstens één geval is opgetekend van een vrouw die haar kind at. Dit is niet zomaar een loos dreigement. Of dit tijdens de belegering van Jeruzalem in 586 voor Christus is gebeurd, daarvan hebben we geen daadwerkelijk historisch verslag. Maar we hebben soortgelijke verslagen over soortgelijke belegeringen, en er is alle reden om te geloven dat dit werkelijk gebeurd is, dat mensen hun eigen kinderen aten toen ze zo'n honger hadden.

19

De gebroken kruik als teken van verwoesting

Nu vertelt God Jeremia dat hij, nu hij die kruik gekocht heeft, er iets mee moet doen. Dit is een uitgebeelde profetie. Vers 10:

Dan moet u de kruik stukbreken voor de ogen van de mannen die met u waren meegegaan, en tegen hen zeggen: Zo zegt de HEERE van de legermachten: Zo zal Ik dit volk en deze stad stukbreken, zoals men een pot van een pottenbakker stukbreekt, zodat die niet meer hersteld kan worden. Men zal hen in Tofet begraven, omdat er geen andere plaats om te begraven is.

JEREMIA 19:10-11

Het grote aantal kleine scherven waarin die uiteenbreekt, zou natuurlijk elke hoop op herstel uitsluiten. Dus Hij zegt:

Je kunt het niet meer heel maken, en:

Ze zullen hen in Tofet begraven, totdat er geen plek meer is om iemand te begraven.

Hier is iets interessants. Het klinkt alsof Jeruzalem onherstelbaar verwoest zal worden. Toch werd het zeventig jaar later herbouwd. Als dat zo is, wordt er misschien eenvoudigweg gezegd dat het voorlopig onherstelbaar zal zijn. Natuurlijk kan God alles weer in elkaar zetten als Hij dat wil, en Hij kan uiteindelijk zelfs herstellen wat onherstelbaar is. Of het is mogelijk dat de verwoesting van Jeruzalem in 586 voor Christus hier wordt behandeld als een voorafbeelding van de uiteindelijke verwoesting van Jeruzalem. Die zou blijvend zijn en was dat ook in het jaar 70 na Christus. Daarvan is geen herstel gekomen. Ik weet dat daar een stad ligt. Ik weet dat er vandaag de dag mensen in Jeruzalem wonen. Het is niet hersteld. Daar woont niet meer het volk van God. Het is niet de heilige stad. Het is een stad, maar het heeft nooit zijn vroegere status teruggekregen en zal die ook nooit terugkrijgen.

20

Jeruzalem wordt onrein zoals Tofet

Er staat in vers 12:

Zo zal Ik doen met deze plaats, spreekt de HEERE, en met zijn inwoners, om deze stad te maken als een Tofet.

JEREMIA 19:12

of zoals het dal van Hinnom.

De huizen van Jeruzalem en de huizen van de koningen van Juda zullen even onrein worden als de plaats van Tofet, met alle huizen waar zij op de daken ervan reukoffers hebben gebracht aan heel het leger aan de hemel en plengoffers hebben uitgegoten voor andere goden.

JEREMIA 19:13

Wanneer er gesproken wordt over het verontreinigen van de stad zoals Tofet verontreinigd was, verwijst dat naar het feit dat Josia, toen hij aan de macht kwam, Tofet verontreinigde omdat het een plaats was waar Molech werd aanbeden. Dat hij het verontreinigde, betekende dat hij het onrein maakte, zodat mensen daar niet langer Molech of wie dan ook zouden aanbidden. Het werd ongeschikt als plaats voor aanbidding. Dat is wat het betekent om het te verontreinigen. Hoe hij dat deed, is niet helemaal duidelijk.

We weten dat Josia, toen hij naar Bethel ging, het altaar dat Jerobeam daar had gemaakt, verontreinigde door de beenderen van de priesters uit hun graven te halen en die beenderen over die plek te verspreiden. Natuurlijk waren dode beenderen, de dood en dode lichamen voor de Joden heel onrein. Elke plek waar beenderen van dode mensen lagen, was een onreine plek. Dus Josia had Bethel en het altaar daar, het heidense altaar daar, verontreinigd met de beenderen van de priesters daar.

Of hij hetzelfde deed in Tofet, dat is het dal van Hinnom, of het op een andere manier verontreinigde, is niet helemaal bekend. Natuurlijk bestaat er de overlevering dat het dal van Hinnom een vuilnisbelt werd waar voortdurend vuren brandden. Dat zou kunnen zijn wat er gebeurd is. Het kan zijn dat Josia er inderdaad een vuilnisbelt van maakte, of dat hij het op een andere manier verontreinigde. Maar het punt is dat God, zoals Tofet door Josia verontreinigd was, de hele stad zou verontreinigen. Waarschijnlijk door overal dode lichamen en beenderen en dergelijke te laten liggen.

Toen Jeremia van Tofet kwam, waarheen de HEERE hem had gezonden om te profeteren, ging hij in de voorhof van het huis van de HEERE staan en zei tegen heel het volk: Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Zie, Ik ga over deze stad, en over al haar steden, al het onheil brengen dat Ik tegen haar uitgesproken heb, omdat zij halsstarrig waren door niet te luisteren naar Mijn woorden.

JEREMIA 19:14-15

21

Pashur straft Jeremia en krijgt zelf het oordeel

Nu hoofdstuk 20. Pashur, de zoon van Immer, was een priester die ook de hoofdopziener van het huis van de HEERE was. Hij was niet de hogepriester, maar hij was een priester die een soort bestuurlijk ambt bekleedde, waarschijnlijk als hoofd van de wachters die de tempelwacht vormden. Hij hoorde dat Jeremia deze dingen profeteerde. Hij profeteerde dat de tempel verwoest zou worden en dat Jeruzalem verontreinigd zou worden.

liet Pashur de profeet Jeremia slaan en zette hem in het blok dat in de bovenste Benjaminpoort aan het huis van de HEERE was.

JEREMIA 20:2

Een blok was gewoonlijk een plaats waar een misdadiger in het openbaar werd vernederd. Ze staken zijn handen en zijn hoofd door een blok, en mensen liepen gewoon langs en zagen hem daar. Hij bevond zich dan in een vernederende situatie. Dit was in de hoge poort van Benjamin, die bij het huis van de HEERE lag. Het was een van de stadspoorten die uitkwamen in de richting van Benjamin. Een deel van de stad lag in het gebied van de stam Benjamin. Jeruzalem lag deels in het erfdeel van de stam Benjamin en deels in dat van Juda.

Het gebeurde echter de volgende dag, toen Pashur Jeremia uit het blok liet gaan, dat Jeremia tegen hem zei: De HEERE geeft u niet de naam Pashur, maar Magor-Missabib.

JEREMIA 20:3

Zo zou ik niet willen heten, wat het ook betekent. Het betekent eigenlijk ‘angst aan alle kanten’.

Want zo zegt de HEERE: Zie, Ik ga u tot een bron van angst voor uzelf maken en voor allen die u liefhebben. Zij zullen vallen door het zwaard van hun vijanden, en uw ogen zullen dat zien. Heel Juda geef Ik in de hand van de koning van Babel, en hij zal hen in ballingschap voeren naar Babel en hen met het zwaard doden. Heel de rijkdom van deze stad, al haar arbeid, al haar kostbaarheden zal Ik geven, en alle schatten van de koningen van Juda, Ik zal ze geven in de hand van hun vijanden. Die zullen ze roven, ze meenemen en ze naar Babel brengen.

JEREMIA 20:4-5

Jesaja had precies dezelfde voorspelling gedaan in Jesaja 39, vers 6. Daar vertelde hij Hizkia dat de Babyloniërs op een dag zouden komen en alle schatten zouden meenemen die de koning had verworven en in Jeruzalem had opgeslagen.

En u, Pashur, en alle inwoners van uw huis, u zult in gevangenschap gaan. U zult in Babel komen, en daar zult u sterven en daar begraven worden, u en al uw vrienden, tegen wie u leugen hebt geprofeteerd.

JEREMIA 20:6

22

Gods woord brandt in Jeremia's beenderen

Nu bidt hij:

U hebt mij overgehaald, HEERE, en ik heb mij laten overhalen. U bent mij te sterk geworden en U hebt overwonnen. Maar ik ben de hele dag belachelijk geworden, ieder van hen bespot mij.

JEREMIA 20:7

Ik denk dat hij hier zegt: 'Ik wilde geen profeet zijn. U hebt me er min of meer toe overgehaald het te doen. Ik maakte bezwaar, en U bent aan mijn bezwaren voorbijgegaan. U hebt mij overgehaald, en ik heb me laten overhalen.'

Want zo dikwijls als ik spreek, schreeuw ik het uit, roep ik: Geweld en verwoesting! Want het woord van de HEERE is mij tot smaad en tot schimp, de hele dag.

JEREMIA 20:8

Dat wil zeggen: omdat ik voor het Woord van God opkwam, kreeg ik dagelijks te maken met hoon, wat spot betekent, en met verwijten van de mensen, omdat ik trouw was aan het Woord.

Zei ik: Ik zal niet aan Hem denken, ik zal niet meer spreken in Zijn Naam, dan werd het in mijn hart als brandend vuur, opgesloten in mijn beenderen. Wel deed ik moeite om het in te houden, maar ik kon het niet.

JEREMIA 20:9

Ik vind het niet prettig om zo behandeld te worden. Ik zal voortaan gewoon mijn mond houden.

Dat is het probleem wanneer je werkelijk een profeet bent. Je kunt gewoon niet met pensioen. Het is een taak waarmee je niet kunt stoppen. Amos spreekt op die manier, en Amos was een profeet die heel goed wist welke innerlijke druk zich in een profeet opbouwt wanneer het Woord van de HEERE in hem wordt uitgegoten. In Amos 3:8 zei hij:

De leeuw heeft gebruld. Wie zou niet bevreesd zijn? De Heere HEERE heeft gesproken. Wie zou niet profeteren?

AMOS 3:8

Dat wil zeggen: net zoals het onmogelijk zou zijn om niet bang te zijn wanneer een leeuw brult, is het even onmogelijk om niet te profeteren wanneer God tot je gesproken heeft. Je kunt niet níét profeteren. Amos 3:8.

Eigenlijk sprak Job er ook over dat hij tot barstens toe vol zat met de dingen die hem op het hart lagen. In Job hoofdstuk 32, vers 18, zegt hij:

Want ik ben vol woorden; de geest in mijn binnenste benauwt mij. Zie, mijn binnenste is als wijn die niet geopend is; als nieuwe leren zakken zou hij scheuren. Ik zal spreken, zodat ik voor mijzelf lucht krijg; ik zal mijn lippen openen, zodat ik kan antwoorden.

JOB 32:18-20

Misschien ken je dit verschijnsel. Misschien ben je geen profeet, maar als God het je op het hart heeft gelegd om iets aan de kaak te stellen of iets uit te spreken, dan kun je het gewoon niet laten. Ook al kun je voorzien dat het je in de problemen zal brengen. Het is iets wat God vanbinnen doet. Het was alsof hij dit vuur in zijn beenderen probeerde op te sluiten, en dat kon hij gewoon niet. Hij raakte uitgeput van zijn pogingen om het in te houden. Hij kon niet ophouden profeet te zijn.

23

Bedreigd door mensen, beschermd door God

Vers 10:

Want ik heb het kwaad gerucht van velen gehoord: Magor-Missabib! Maak het ons bekend, dan zullen wij het bekendmaken. Alle stervelingen met wie ik vrede had, loeren op een struikeling van mij: Misschien laat hij zich door anderen overhalen, dan kunnen we hem overwinnen, en kunnen we onze wraak op hem nemen.

JEREMIA 20:10

Dat is natuurlijk de naam die hij aan Pashur gaf, Magor-Missabib. Het betekent ‘angst aan alle kanten’. [Vertalersnoot: De Engelse vertaling die de spreker hier gebruikt, spreekt expliciet over bespotting; de HSV heeft ‘het kwaad gerucht van velen’.]

Dus de mensen bespotten Jeremia en zeggen:

Overal dreigt gevaar, zeg je. Geef hem aan, zeggen ze, dan geven wij hem ook aan. Iedereen die ik ken, wacht tot ik een misstap maak en zegt: Misschien kunnen we hem verleiden, dan kunnen we hem verslaan.

Met andere woorden, ze willen hem in een of andere hinderlaag lokken.

De HEERE is echter met mij als een machtige Held, daarom zullen mijn vervolgers struikelen, ze zijn tot niets in staat. Zij zullen zeer beschaamd worden, want zij zullen niet verstandig handelen. Het zal een eeuwige smaad zijn, die niet vergeten zal worden.

JEREMIA 20:11

Dit is niet hetzelfde als een vervloeking. Het is een voorspelling, al vervalt hij wel in een vervloeking.

HEERE van de legermachten, Die de rechtvaardige beproeft, Die de nieren en het hart ziet, laat mij Uw wraak op hen zien, want ik heb mijn rechtszaak aan U bekendgemaakt. Zing voor de HEERE, prijs de HEERE, want Hij heeft de ziel van de arme gered uit de hand van de kwaaddoeners.

JEREMIA 20:12-13

Dit vers staat op zichzelf als een heel bemoedigend, positief, optimistisch vers. Blijkbaar vertrouwt hij erop dat God hem spaart voor degenen die hem proberen te doden. Dat had God ook beloofd toen Hij hem voor het eerst riep in hoofdstuk 1 en zei:

Ik zal bij je zijn om je te redden.

Daar rekt hij op, maar dan zakt hij weer terug in zijn neerslachtigheid, omdat zijn huidige omstandigheden niet erg optimistisch stemmen.

24

Jeremia vervloekt zijn geboortedag

Vervloekt is de dag waarop ik geboren ben. De dag waarop mijn moeder mij gebaard heeft, laat die niet gezegend zijn. Vervloekt is de man die mijn vader de boodschap bracht: U hebt een kind gekregen, een jongetje, en hem zeer blij maakte. Ja, laat die man zijn als de steden die de HEERE ondersteboven heeft gekeerd terwijl het Hem niet berouwde. Laat hij in de morgen hulpgeroep horen, geschreeuw in het middaguur, omdat Hij mij niet al in de baarmoeder gedood heeft. Dan was mijn moeder mijn graf geworden en haar baarmoeder eeuwig zwanger geweest. Waarom toch ben ik uit de baarmoeder naar buiten gekomen, om moeite en verdriet te zien en opdat mijn dagen zouden eindigen in schande?

JEREMIA 20:14-18

Dit vervloeken van zijn geboortedag volgt de traditie van een bepaald soort rouwklacht uit het Midden-Oosten. Misschien herinner je je Job in Job hoofdstuk 3. Nadat hij ongeveer een week had gezweven, toen zijn vrienden waren aangekomen, barstte hij uiteindelijk los met zijn reactie, zijn emotionele uitbarsting. En die kwam eigenlijk op hetzelfde neer als dit:

Vervloekt is de dag waarop ik geboren ben. Laat die nacht niet bij de nachten worden geteld en die dag niet op de kalender staan.

JOB 3

Enzovoort.

Dit zijn gewoon dichterlijke manieren om te zeggen: ‘Ik wou dat ik nooit geboren was.’ Hij wenst niet echt kwaad toe aan de man die hem bij zijn geboorte niet heeft gedood, of aan zijn moeder omdat ze niet zijn baarmoeder werd en weigerde hem ter wereld te brengen [Vertalersnoot: De Engelse bron zegt hier eveneens ‘womb’ (baarmoeder). De direct voorafgaande lezing van Jeremia 20:17 spreekt over zijn moeder als zijn graf; de spreker lijkt zich hier te verspreken.], of aan de man die zijn vader het nieuws kwam vertellen dat zijn zoon geboren was. Hij wenst deze mensen niet echt, oprecht kwaad toe. Hij uit zich hier gewoon op een dichterlijke manier. Hij geeft lucht aan hoe ellendig het is om te leven en hoezeer hij op dit moment wenst dat hij nooit geboren was.

Hij deed hetzelfde, met wat minder details, eerder in hoofdstuk 15, vers 10. Hij had gezegd:

Wee mij, mijn moeder, dat u mij gebaard hebt, een man van onenigheid en een man van ruzie voor heel het land. Ik heb niets uitgeleend en men heeft mij niets uitgeleend, toch vervloekt ieder van hen mij.

JEREMIA 15:10

Hij zegt gewoon: ‘Ik wou dat ik niet geboren was. Mijn leven is vol strijd. Niemand is mijn vriend. Iedereen is mijn vijand.’

Nu geeft hij daar nog uitvoeriger lucht aan. Waarschijnlijk vond hij later sommige dingen die hij had gezegd nogal dwaas, maar als je vanuit je emoties spreekt, spreek je niet altijd rationeel. Hij wenst mensen kwaad toe die in werkelijkheid onschuldig zijn, en hij meent het niet echt. Wat hij wel meent, is dat hij er een hekel aan heeft om te leven.

We komen terug bij hoofdstuk 21.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Lukas 23:29
- Jeremia 16:14
- Jeremia 16:15
- Jeremia 17:1
- Jeremia 17:2
- Jeremia 17:3-4
- Jeremia 4:4
- Judas 7
- Jeremia 25:11
- Jeremia 17:5-6
- Jesaja 35:1
- Jesaja 58:11
- Mattheüs 12:33
- Jeremia 17:7
- Jeremia 17:7-8
- Psalmen 1:1
- Psalmen 1:2
- Psalmen 1:3
- Jeremia 17:9
- Jeremia 17:10-11
- Jeremia 17:12-13
- Jeremia 2:13
- Lukas 10:20
- Jeremia 17:14-15
- Jeremia 17:16
- Jeremia 17:17-18
- Jeremia 17:19
- Jeremia 17:20-23
- Jeremia 17:24-26
- Jeremia 17:27
- Exodus 31:13-17
- Amos 1:4-5
- Amos 1:7
- Amos 1:10

- Amos 1:14
- Jeremia 18:1-4
- Jeremia 18:5-6
- Jeremia 18:7-8
- Jeremia 18:9-10
- Jona 3:4
- Lukas 16:18
- Mattheüs 19:9
- Jeremia 18:11-12
- Jeremia 18:13-14
- Jeremia 18:15-17
- Jeremia 18:18
- Ezechiël 7:26
- Jeremia 18:19-20
- Jeremia 18:21
- Jeremia 18:22-23
- Jeremia 19:1
- Jeremia 19:1-2
- Jeremia 19:3
- Jeremia 19:4
- Jeremia 19:5
- Jeremia 19:6
- Jeremia 19:7-9
- Jeremia 19:10-11
- Jeremia 19:12
- Jeremia 19:13
- Jeremia 19:14-15
- Jeremia 20:2
- Jeremia 20:3
- Jeremia 20:4-5
- Jeremia 20:6
- Jeremia 20:7
- Jeremia 20:8
- Jeremia 20:9

- Amos 3:8
- Job 32:18-20
- Jeremia 20:10
- Jeremia 20:11
- Jeremia 20:12-13
- Jeremia 20:14-18
- Job 3
- Jeremia 15:10

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.